

Aduard wil weer drijven op klooster

Hoe geef je gestalte aan de verdwenen geschiedenis van een dorp dat op een oud, twintig hectare groot kloostercomplex is gebouwd? Hoe maak je van het Groningse Aduard een toeristische en educatieve attractie? Daarover gaat de visie Het Nieuwe Wonder van Aduard. De gemeente Zuidhorn heeft die gemaakt in nauwe samenspraak met dorpsbelang, historische verenigingen en drie vormgevers: Rob Hendriks van DAAD Architecten, tuin- en landschapsarchitect Greet Bierema en beeldend kunstenaar Ben Raaijman.

Aduard moet niet een soort Orvelte worden, vinden ze bij de gemeente Zuidhorn. Het plan moet voldoen aan hedendaagse eisen. De openbare ruimte vernieuwen, de vier bestaande gebouwen verbinden als historisch informatiecentrum en een kunstproject zijn de drie pijlers onder het 'nieuwe wonder'. De Cisterciënzer abdij van Aduard was een dorp op zich. Het Sint Bernardusklooster bezat zo'n 7 duizend hectare grond tussen Leegkerk en Winsum.

Het in 1192 gestichte klooster behoorde tot de grotere in de regio, de Abdijkerk (1263) was groter dan de Martinikerk van Groningen. In het landschap moet het als een soort stedelijke enclave een imposante aanblik hebben geboden. De kloosterlingen hielpen kwelders ontginnen tot vruchtbare kleigrond. Ook was de abdij een centrum van geleerdheid, waar wetenschappers uit alle windstreken bijeenkwamen.

Toen eind zestiende eeuw het klooster werd gesloopt, kwam er een borg op het kloostercomplex te staan. Daar groeide een dorp omheen. Het enige overblijfsel van het klooster vormt de voormalige ziekenzaal, nu in gebruik als PKN-kerk. Toch zijn de contouren van het klooster in het landschap nog zichtbaar, zoals de wierde waarop het stond. Een dikke muur en een gracht scheidden de abdij van de buitenwereld.

Het Groningse dorp Aduard is in afwachting van een nieuw mirakel, foto Reyer Boxem

In de visie staan de omtrekken van het kloosterterrein centraal. Het plan bestaat om de ringgracht, die nog deels zichtbaar is in vijvers en sloten, te verbreden of weer uit te graven. Brugjes kunnen de plaatsen waar het klooster begon, markeren. Verder moeten de noordelijke en zuidelijke poorten, de abdijkerk en de randen van het klooster weer zichtbaar worden. De ruimte tussen de Protestantse kerk en het Kaakheem wordt een centraal dorpsplein. Bestaande gebouwen als het Sint Bernardusmuseum, de ziekenzaal en het voormalige Rechthuis moeten gezamenlijk een historisch centrum vormen onder de noemer 'Aduard Steengoed Erfgoed'. Aduard moet een merknaam worden, is de gedachte. Voor vermaak, ontspanning en serieuze zaken.

Verder bestaat er het plan voor een getijdenkunstproject (getijden als benaming voor tijdstippen van gebed en de getijden eb en vloed). Dit kunnen jaarlijks terugkerende kunstmanifestaties zijn in Middag-Humsterland of een permanent kunstwerk. Het eerste project is een getijdenuurwerk voor Aduard – veel kloosters bezaten er een. Hiervoor is een prijsvraag uitgeschreven.

Hoewel er nu een uitgewerkt plan op tafel ligt, is de begroting van het miljoenenproject nog niet rond. Zuidhorn staat er financieel gezien redelijk goed voor, maar moet ook bezuinigen. De gemeenteraad beslist op 5 juli over realisering van het Wonder.

KARIN DE MIK